

Arsènic al te

Joan Rico Vidal

Si bé tots estem d'acord que l'autor més mordaç de l'època victoriana anglesa és sense dubte en Oscar Wilde, podríem arribar també a estar-ho al dir que Hector Hugh Munro (1870-1916), conegut literariament com a Saki, és el seu hereu en els anys eduardians següents -els que transcorren entre la mort de la reina Victòria al 1901 i la Primera Guerra Mundial-. Tot i així, aquest continua sent un autor mig desconegut pel públic lector majoritari d'aquest país. Descrit per Graham Greene com "el més gran humorista anglès del segle XX" i admirat per d'altres com ara Borges o Chesterton, encara no queda del tot cert d'on va treure el seu pseudònim, es diu que del Rubaiyat d'Omar Khayyam, però també que prové del nom dels micos tropicals Saki. Bé, en tot cas això és el de menys. El cas és que l'editorial Laertes ha publicat darrerament *La finestra oberta i altres contes fantàstics d'humor negre*, un recull encertat dels seus relats que ajuda a apropar-nos la seva obra.

Els tretze contes escollits entre el centenar que va escriure combinen tots la mateixa voluntat d'encerclar un món anglès obsessionat per mantenir unes formes encastades i ràncies per tal de doblegar-lo i posar-lo cara amunt sobre la taula, com ho va fer Oscar Wilde. Sols que tot el refinament i l'esplendor de la societat de l'escriptor irlandès es veu aquí representada per una de nova amb nous rics i menys opulents. Una societat tan anquilosada com inestable on l'element més ínfim la pot fer saltar. Per trasbalsar-la Saki utilitza de manera recurrent els animals de tot tipus amb cert gust pels felins domèstics, fent-ne un ús de vegades simbòlic i de vegades fantàstic amb un resultat rodó que ens provoca una contínua rialla sota el nas.

Un somriure ple d'acidesa que ens mostra una visió esfereïdora de la societat. Al primer relat del llibre, se'ns mostra el marit de Lady Anne parlant-li i discutint mentre el gat descansa a l'estora. Indignat pel silenci de la seva esposa decideix sortir de la sala. Al sortir ens adonem que la senyora duïa hores morta. Aquest és Saki i aquesta és la societat que vol retratar, massa capficada per les maneres i que es desfà pel propi esquitament d'aquestes. L'humor de Saki funciona i ens refresca per saber tractar d'una manera salvatge i irreverent un assumpte que en el fons és ben seriós.

Llegint aquesta selecció recordem que tota societat que es creu impermeable viu gràcies als secrets. Aquesta qüestió tan posada a debat a la literatura del segle XIX no escapa a la ploma enverinada de Saki. Els convidats a la festa de Tobermory es mostren encantats quan descobreixen que un gat ha après a parlar, no així quan aquest desgrani les intimitats de cadascú. Quan Van Cheele, al conte *Gabriel-Ernest*, descobreix que el seu protegit nen-home llop s'ha cruspit el fill d'un veí decideix seguir la corrent i callar dins d'una mentida.

Però segurament el relat més reconegut és el que dona títol al llibre, *La finestra oberta*. Aquí trobem la credibilitat i la confiança en les aparences del senyor Nuttel, incapaç de qüestionar-se res d'allò que li diuen. Sens dubte, aquest conte té un dels millors finals de contes humorístics i dels que ha fet més fortuna a Anglaterra.

Diu la llegenda que Saki va morir a les trinxeres de França i que el darrer que va dir va ser "apagueu aquest coi de cigarret". Així es el seu estil, àgil i ràpid, no s'entreté i no divaga, va a tret fet i apunta el mínim sense importar-li a qui abat. I ho fa amb aquell estil britànic de classe bona que li permet no despenjar-se ni tacar-se de sang. Mestre i far d'escriptors com Roald Dahl o Tom Sharpe, passeja les seves històries amb elegància i serenor, però amb l'instint d'una fera extremadament llesta que espera amb paciència l'arribada i la caiguda de la seva presa, a qui ha tirat un terròs de sucre emmetzinat al te.

Hector H. Munro (Saki)

Amb el pseudònim literari de Saki (18 de desembre de 1870 - 14 de novembre de 1916). Els seus aguts i, en ocasions, macabres contes van recrear irònicament la societat i la cultura victoriana que va viure. El nom "Saki" s'ha relacionat sovint amb el "Rubaiyat" d'Omar Khayyam. Però pot també referir-se a un primat sud-americà de llarga cua amb el mateix nom, personatge central del seu relat "The Remoulding of Groby Lington", el qual, com el mateix escriptor, oculta un rerefons equívoc sota una aparença decent. Aquest relat és l'únic de Saki que s'obre amb una cita: "Es coneix a un home per les companyies que freqüenta", i juga amb la idea que l'home arriba a semblar-se a les seves pròpies mascotes.

Autor_Hector Hugh Munro (Saki)

Gènere_contes

Editorial_Laertes

Pàgines_130